
Στην τομή της Ψυχολογίας και
της Διδακτικής των Μαθηματικών

Μια προσωπική πορεία και ένα ερευνητικό πρόγραμμα

Ξένια Βαμβακούση, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ψυχολογία και Διδακτική των Μαθηματικών

Μια περίπλοκη σχέση

- Η Ψυχολογία ανέκαθεν αξιοποιούσε τα Μαθηματικά ως πεδίο ελέγχου για υποθέσεις σχετικά με τις διεργασίες σκέψης, την ανάπτυξη και τη μάθηση
  - Skinner, Hirsch-Luchins, Piaget, ...
- Στα πρώτα της βήματα, η Διδακτική των Μαθηματικών άντλησε από την Ψυχολογία θεωρητικά και μεθοδολογικά εργαλεία για να εξηγήσει φαινόμενα που απασχολούν τη Μαθηματική εκπαίδευση
  - «γνωστικά σχήματα», «κλινική συνέντευξη»,...

1^ο Συνέδριο ΔΜ με Ερευνητικό Προσανατολισμό

■ 1976 PME

□ **Psychology** of Mathematics Education

- E. Fischbein
- H. Freudenthal
- R. Skemp

Αλλά...

- Σταδιακά οι ΔΜ ανέπτυξαν τα δικά τους εργαλεία
  - είτε εξ ανάγκης
    - η Ψυχολογία δεν καλύπτει όλα τα φαινόμενα που ενδιαφέρουν την έρευνα για τη μαθηματική εκπαίδευση
  - είτε εκ προθέσεως
    - επιδιώκοντας να οριοθετήσουν έναν ερευνητικό χώρο διακριτό από αυτόν των Ψ
- Οι Ψ είχαν τις δικές τους ενστάσεις
  - Για τον τρόπο που χρησιμοποιούνταν οι δικές της θεωρίες και εργαλεία

Applications and Misapplications of Cognitive Psychology to Mathematics Education (2000)

Authors

John R. Anderson, Lynne M. Reder, Herbert A. Simon

Bibliographic Entry

Anderson, J.R., Reder, L.M., & Simon, H.A. (2000, Summer). Applications and Misapplications of Cognitive Psychology to Mathematics Education. *Texas Educational Review*

Year: 2000

Type: misc

Status: Published

Category: Instructional Materials

Downloads:

<http://act-r.psy.cmu.edu/papers/misapplied-abs-ja.html>

Applications and Misapplications of Cognitive Psychology to Mathematics Education

---

Αποτέλεσμα

- Αποξένωση Ψ & ΔM
  - Σε βαθμό που υπάρχουν εκκλήσεις για επαναπροσέγγιση σε κοινούς ερευνητικούς τόπους
    - Αλλά βλ. και Νευροεπιστήμες και «Νευροεκπαίδευση»

Στη συγκυρία της απομάκρυνσης ΔΜ και Ψ...

- ... μια διεθνώς αναγνωρισμένη γνωστική/αναπτυξιακή ψυχολόγος προσφέρει ένα μάθημα σε ένα μεταπτυχιακό ΔΜ
  - ΠΜΣ Διδακτικής και Μεθοδολογίας των Μαθηματικών, Τμήμα Μαθηματικών, ΕΚΠΑ
- Στέλλα Βοσνιάδου
  - Μελετά τις σύνθετες επιδράσεις της **προϋπάρχουσας γνώσης** στη μάθηση
  - Στις περιπτώσεις που αυτό που γνωρίζουμε και αυτό που επιδιώκουμε να μάθουμε **δεν είναι συμβατά**
    - **Εννοιολογική αλλαγή**

Προϋπάρχουσα γνώση

...και επιδράσεις: Φαινόμενα

Συστηματικά λάθη

- Το $1/2$ είναι μικρότερο από το $1/3$
  - Γιατί το 2 είναι μικρότερο από το 3
- Το 0,28 είναι μεγαλύτερο από το 0,3
  - γιατί το 28 είναι μεγαλύτερο από το 3
- Ο πολλαπλασιασμός «μεγαλώνει» και η διαίρεση «μικραίνει» τους αριθμούς
- Δεν υπάρχει άλλος αριθμός ανάμεσα στο $2/5$ και στο $3/5$
– ούτε ανάμεσα στο 0.005 και το 0.006
- .....

Πόσοι αριθμοί...

- ...υπάρχουν ανάμεσα στο $\frac{3}{8}$ και το $\frac{5}{8}$;

➤ Παιδιά Γ΄ Γυμνασίου:

- Είναι το $\frac{4}{8}$. Δεν υπάρχει άλλος.
- Είναι οι $3,1/5$, $3,2/5$ μέχρι το $3,9/5$
- Υπάρχουν άπειρα κλάσματα
  - Δεν μπορεί να είναι δεκαδικός ενδιάμεσα;
  - Όχι, μόνο κλάσματα

Γίνεται αὐτόμα πιο παράξενο

- Ο Πάνος (Γ' Γυμνασίου) δηλώνει ότι:
  - Υπάρχουν 9 αριθμοί ανάμεσα στους 0,001 και 0,01.
  - Υπάρχουν άπειροι αριθμοί ανάμεσα στους $\frac{3}{8}$ and $\frac{5}{8}$.
- Μετά από παρακίνηση, εξηγεί:

Ανάμεσα στο 0,001 και το 0,01 υπάρχουν εννιά αριθμοί. Ή δέκα – δεν είμαι σίγουρος γι' αυτό. Αλλά αν τους κάνεις κλάσματα, τότε μπορείς να βρεις περισσότερους αριθμούς ανάμεσα, άπειρους αριθμούς.

Εννοιολογική αλλαγή (I)

Η προσέγγιση της «θεωρίας πλαισίου»

- Από πολύ νωρίς, τα παιδιά ερμηνεύουν και οργανώνουν τις εμπειρίες τους στο πλαίσιο του φυσικού και κοινωνικο-πολιτισμικού τους περιβάλλοντος σε λίγα, σχετικά συνεκτικά, **επεξηγηματικά πλαίσια**, τις λεγόμενες «θεωρίες πλαισίου».
  - Σύνθετες νοητικές δομές
- Οι αρχικές «θεωρίες πλαισίου» για τον αριθμό βασίζεται σε γνώσεις και εμπειρίες για τους φυσικούς αριθμούς
  - Στα 4-5 χρόνια υφίστανται ήδη αρχικές «θεωρίες πλαισίου» για τον αριθμό

Εννοιολογική αλλαγή (II)

Η προσέγγιση της «θεωρίας πλαισίου»

- Τι γίνεται όταν τα παιδιά έρχονται σε επαφή με μη φυσικούς αριθμούς;
  - Ομοιότητες (ουσιώδεις και επιφανειακές)
  - Διαφορές
    - Για κάθε μία διαφορά, ένα συστηματικό λάθος
- Οι αρχικές «θεωρίες πλαισίου» και οι βασικές αρχές τους δεν αναθεωρούνται δια μιας
- **Συνθετικές αντιλήψεις/Συνθετικά μοντέλα**
  - Αφομοίωση νέας πληροφορίας, χωρίς να αίρονται οι αρχές και οι παραδοχές της αρχικής θεωρίας πλαισίου

Μια μικρή ιστορία

"I have been about the world—hopping here and there," said the frog, "and I have seen extraordinary things."

"Like what?" asked the fish.

"Birds," said the frog mysteriously. "Birds!" And he told the fish about the birds, who had wings, and two legs, and many, many colors.

«Πουλιά»

Συνθετικό μοντέλο

Συνθετικό μοντέλο

Ανάμεσα στο 0,001 και το 0,01 υπάρχουν εννιά αριθμοί. Ή δέκα – δεν είμαι σίγουρος γι' αυτό. Αλλά αν τους κάνεις κλάσματα, τότε μπορείς να βρεις περισσότερους αριθμούς ανάμεσα, άπειρους αριθμούς.

Ερωτήματα

- Είναι «μεμονωμένο» περιστατικό;
- Είναι προϊόν του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος;
- Σειρά 3 ερευνών
  - 301 παιδιά Α΄ και Γ΄ Γυμνασίου
  - 549 παιδιά Α΄ Γυμνασίου, Γ΄ Γυμνασίου, Β΄ Λυκείου
  - 85 παιδιά Γ΄ Γυμνασίου από την Ελλάδα και 128 παιδιά της αντίστοιχης τάξης από τη Φλάνδρα (Βέλγιο)
  - Ερωτήματα ανοιχτού και κλειστού τύπου

Τι μάθαμε

- Σε κάθε ηλικιακή ομάδα και ανεξαρτήτως χώρας, υπάρχει μια ομάδα παιδιών που συστηματικά απαντά «πεπερασμένο πλήθος ενδιάμεσων»
- Η «απειρία των ενδιάμεσων» εμφανίζεται πρώτα στους φυσικούς, μετά στους δεκαδικούς*, τελευταία στα κλάσματα*
- Υπάρχουν υπο-ομάδες παιδιών που απαντούν συστηματικά διαφορετικά
  - Για τους φυσικούς, σε σχέση με δεκαδικούς και κλάσματα
  - Για τα κλάσματα, σε σχέση με τους δεκαδικούς
- Οι «άπειροι ενδιάμεσοι» συχνά είναι συγκεκριμένης μορφής (δεκαδική, κλασματική)

Πώς το ερμηνεύσαμε

- «Συνθετικές αντιλήψεις» για τη διάταξη των ρητών αριθμών
- «Συνθετικό μοντέλο» των (θετικών) ρητών ως μια συλλογή ξένων μεταξύ τους συνόλων
  - Φυσικοί, δεκαδικοί, κλάσματα
- Όπως προβλέπει η προσέγγιση της «θεωρίας πλαισίου» στην εννοιολογική αλλαγή.

Προϋπάρχουσα γνώση

...και άλλα φαινόμενα

Βεβαιότητα

Η ψευδαίσθηση της κατανόησης

*Ανάμεσα στο 2,3 και το 2,4 δεν υπάρχει
άλλος αριθμός – και γι' αυτό είμαι σίγουρη!*

Ελένη, Γ' Γυμνασίου

Αμεσότητα

(Ανάμεσα στο 0,005 and 0,006) *δεν υπάρχει άλλος αριθμός. Όχι, μισό λεπτό!* Υπάρχουν πάρα πολλοί αριθμοί: Είναι το 0,0051, το 0,0052 και τα λοιπά. Αλλά μπορεί να είναι και το 0,00511 ή το 0,005831 και ακόμα περισσότεροι.

Μάνος, Γ΄ Γυμνασίου

«Ανθεκτικότητα» I

- Ο Γιάννης (Α΄ Λυκείου) ερωτάται αν η ανισοτική σχέση $5\delta > 4/\delta$ ισχύει πάντα. Δοκιμάζει με 3 φυσικούς αριθμούς.
- 3 νύξεις:
  - Ισχύει για όλους τους αριθμούς που ξέρεις;
  - Θα ήθελες να δοκιμάσεις με κάποιο άλλο είδος αριθμού;
  - Θα ήταν δυνατόν να βρεις έναν αριθμό, για τον οποίο η ανισότητα δεν ισχύει;
- Τελικά, ερωτάται ευθέως αν θα μπορούσε να δοκιμάσει έναν αρνητικό αριθμό, ή ένα κλάσμα < 1 .

Ναι, μπορώ... Θα έπρεπε να έχω σκεφτεί τους αρνητικούς και τα κλάσματα, αλλά δεν μου πέρασε από το μυαλό.

«Ανθεκτικότητα» II

- 215 πρωτοετείς φοιτητές σε μαθηματικό τμήμα ερωτώνται: Υπάρχει ρητός αριθμός q , μεγαλύτερος από το $3/5$, τέτοιος ώστε να ισχύει ότι «δεν υπάρχει αριθμός ανάμεσα στο q και στο $3/5$ »; Αν υπάρχει τέτοιος αριθμός, γράψτε τον, αν όχι, γράψτε «δεν υπάρχει τέτοιος αριθμός».
- 76 (35.3%) έγραψαν τον «επόμενο» του $3/5$.

Οι *δαισθήσεις* του E. Fischbein I

- Τα χαρακτηριστικά αυτά απέδωσε ο Fischbein στις *δαισθήσεις*
  - Εμφανίζονται άμεσα
  - Θεωρούνται αυτονόητες
  - Συνοδεύονται από ισχυρό αίσθημα βεβαιότητας
  - Είναι ανθεκτικές (π.χ. στη διδασκαλία)
  - Είναι άδηλες
  - Είναι παραγωγικές
    - δηλ. επιτρέπουν «άλματα» από το οικείο στο μη οικείο
- Έχουν σημαντική επιρροή στην ανθρώπινη συμπεριφορά

Η θεωρία του Fishbein...

- ... έχει συνδυαστεί ερευνητικά με μια οικογένεια θεωριών για το συλλογισμό από το χώρο της Γνωστικής Ψυχολογίας
  - με βασική υπόθεση αυτή της διπλής επεξεργασίας (dual process)

Σύμφωνα με αυτή την υπόθεση...

- ...υπάρχουν δύο (γνωστικά) συστήματα επεξεργασίας που σχετίζονται με τη συλλογισμό και τη λήψη αποφάσεων:
  - Το «διαισθητικό», το οποίο είναι γρήγορο, συνειρμικό και δεν επιβαρύνει τη μνήμη
  - Το «αναλυτικό», το οποίο απαιτεί την πρόθεση και το έλεγχο του υποκειμένου, είναι αργό, και επιβαρύνει τη μνήμη

Υπό αυτό το πρίσμα

Πόσοι αριθμοί υπάρχουν ανάμεσα στο 0,005 και το 0,006;

- Δεν υπάρχει άλλος αριθμός
  - Λειτουργεί το «διαισθητικό» σύστημα
  - Αν δεν επέμβει το «αναλυτικό», ο Μάνος μένει στην πρώτη του, άμεση απάντηση
- *Όχι, μισό λεπτό!*
  - Επεμβαίνει το «αναλυτικό» σύστημα
  - Ο Μάνος αναθεωρεί την απάντησή του
- Υπάρχουν πάρα πολλοί αριθμοί: Είναι το 0,0051, το 0,0052 και τα λοιπά. Αλλά μπορεί να είναι και το 0,00511 ή το 0,005831 και ακόμα περισσότεροι.

Μάνος, Γ΄ Γυμνασίου

Ερώτημα

- Έχει η προϋπάρχουσα γνώση για τους φυσικούς διαισθητικό χαρακτήρα;
- Μελέτες αρχικά με μορφωμένους ενήλικες
  - Σύγκριση, πράξεις, πυκνή διάταξη
  - **Μέτρηση χρόνου αντίδρασης**
  - Συμβατά και ασύμβατα ερωτήματα
    - **Συμβατό**: Μεταφορά από τους φυσικούς οδηγεί σε σωστή απάντηση
      - π.χ. Σύγκρινε: **0,3** και **0,65**
    - **Ασύμβατο**: Μεταφορά από τους φυσικούς οδηγεί σε λανθασμένη απάντηση
      - Π.χ. Σύγκρινε **0,4** και **0,35**

Τι βρήκαμε

- Περισσότερα λάθη στα ασύμβατα, παρά στα συμβατά ερωτήματα
- Όταν τα **ασύμβατα** απαντώνται **σωστά**, απαιτείται **περισσότερος χρόνος**
- Ερμηνεία
  - Η πρώτη απάντηση που έρχεται στο μυαλό είναι η «διαισθητική»
  - Χρειάζεται να «κατασταλεί» για να προκύψει η σωστή
- Συμπέρασμα
  - Επιρροές της προϋπάρχουσας γνώσης για τους φυσικούς, ακόμα και όταν δίνεται η **σωστή** απάντηση

Συνολικά

- Οι επιδράσεις της προϋπάρχουσας γνώσης για τους φυσικούς έχουν τα χαρακτηριστικά (γνωστικής) προκατάληψης
- Η προκατάληψη του φυσικού αριθμού

Έχει σημασία;

Για τη μαθηματική εκπαίδευση

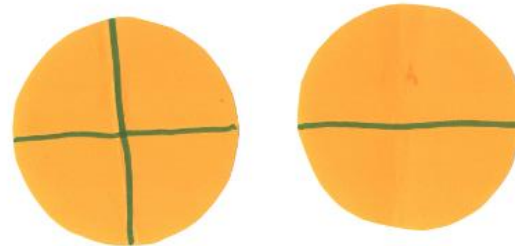
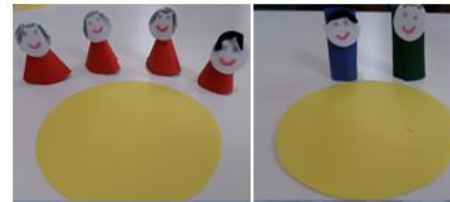

Ναι μεν, αλλά...

- Χρήσιμο είναι να γνωρίζουμε για τις επιδράσεις της προκατάληψης του φυσικού αριθμού
- Δεν ωφελεί να προσπαθούμε να αντιμετωπίσουμε τις παρανοήσεις μία-μία
- Η κατανόηση για τον αριθμό βασίζεται σε ένα σύνθετο πλέγμα εννοιών, σχέσεων, διαδικασιών και καταστάσεων εφαρμογής τους

Λένα & Μιχάλης, νήπια

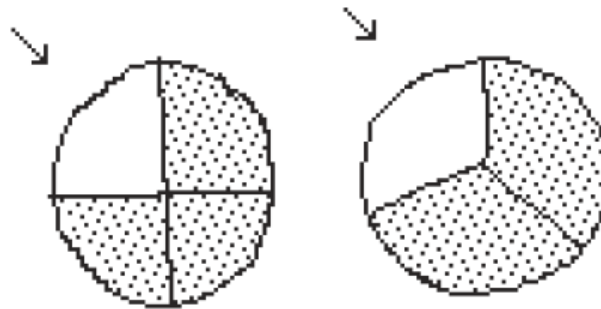
- Εδώ είναι μια παρέα κοριτσιών και μια παρέα αγοριών. Θα μοιραστούν την τούρτα τους δίκαια.
- Μπορείς να βοηθήσεις τα κορίτσια να μοιραστούν την τούρτα τους; Μπορείς να βοηθήσεις τα αγόρια;
- Ποιοι θα φάνε μεγαλύτερο κομμάτι τούρτας, τα κορίτσια ή τα αγόρια;

- Τα κορίτσια γιατί:
  - Τα κορίτσια είναι περισσότερα
  - Τα κομμάτια είναι περισσότερα

Μαθητές Δημοτικού

- Το $\frac{2}{3}$ και το $\frac{3}{4}$ είναι ίσα, γιατί και στα δύο λείπει *ένα κομμάτι*
Wyatt, 4^η τάξη

Παιδιά Δημοτικού, Γυμνασίου, ...

- Η Sue και η Jenny θέλουν να χρωματίσουν με ακριβώς το ίδιο χρώμα.
- Η Sue βάζει 3 κουτιά κίτρινη μπογιά και 6 κουτιά κόκκινη μπογιά.
- Η Jenny βάζει 7 κουτιά κίτρινη μπογιά.
- Πόσα κουτιά κόκκινης μπογιάς χρειάζεται η Jenny;

(Η Jenny θα χρειαστεί 10 κουτιά)
Γιατί αν η Jenny βάζει 4 παραπάνω
κουτιά κίτρινη μπογιά από τη Sue,
τότε...*Πρόσθεσα το 4 στο 6 και*
πήρα 10.

Helen,
από ένα δείγμα
παιδιών
6th-9th τάξης

Παιδιά Δημοτικού, Γυμνασίου, ...

$$6/13 > 4/5$$

- *Γιατί το 6 είναι μεγαλύτερο από το 4 και το 13 είναι μεγαλύτερο από το 5.*

Μια ισχυρή τάση: Τα παιδιά εστιάζουν...

- ...σε **διακριτές** ποσότητες
- ...στο **πλήθος** και τους **αριθμούς** που το εκφράζουν
- ...στις **προσθετικές σχέσεις**
  - Σύγκριση μέσω της διαφοράς
  - «λείπει ένα κομμάτι»

Γιατί;

Άτυπες και τυπικές πρώτες εμπειρίες

- Το κοινωνικο-πολιτισμικό περιβάλλον ευνοεί και ενισχύει από νωρίς τις εμπειρίες που αφορούν το πλήθος και τους φυσικούς αριθμούς
  - Γλωσσικά εργαλεία, χρήση δακτύλων, παιχνίδια,...
- Στα πρώτα χρόνια της εκπαίδευσης
  - «Αριθμοί και πράξεις» στις διακριτές ποσότητες
    - Και ο πολλαπλασιασμός/διαίρεση
  - Έμφαση στις προσθετικές σχέσεις μεταξύ ποσοτήτων και αριθμών
  - Όχι γλωσσικά ή άλλα αναπαραστατικά εργαλεία για την έκφραση πολλαπλασιαστικών σχέσεων
- Μια μεγάλη **ασυμμετρία**

Επιπλέον

- Ο πολλαπλασιασμός ως «επαναλαμβανόμενη πρόσθεση»
- Η διαίρεση ως «δίκαιη μοιρασιά» (μερισμός)
- Τα κλάσματα ως «μέρος-όλου» με «διακριτοποιημένα» μοντέλα εμβαδού
- .....

Ένα ερευνητικό πρόγραμμα

Σχεδιάζουμε μια τροχιά μάθησης/διδασκαλίας για να αμβλύνουμε την ασυμμετρία

Στο φόντο: Η προϋπάρχουσα γνώση...

....επηρεάζει καθοριστικά την περαιτέρω μάθηση

Στο προσκήνιο

- Ερευνητικά δεδομένα δείχνουν ότι
  - Οι **πρώιμες μαθηματικές ικανότητες** των παιδιών είναι πιο πλούσιες

και

- Οι **μαθηματικές εμπειρίες στις μικρές ηλικίες** είναι πολύ πιο σημαντικές για την περαιτέρω μαθηματική ανάπτυξη
- απ' όσο πιστεύαμε μέχρι (σχετικά) πρόσφατα

Βασικές αρχές σχεδιασμού

- **Μακροπρόθεσμος** σχεδιασμός της διδασκαλίας
  - Έναρξη όσο πιο **νωρίς** γίνεται
- Θεμελίωση της έννοιας του **κλάσματος** σε κατάλληλες βάσεις
  - Σε έννοιες, σχέσεις, διαδικασίες
    - του **πολλαπλασιαστικού** πεδίου
    - **μεταφέρσιμες** από τους φυσικούς στους ρητούς
- Συστηματική αξιοποίηση κεντρικών ιδεών διαχρονικά (σε όλη την πρωτοβάθμια εκπαίδευση)

Κεντρικές ιδέες

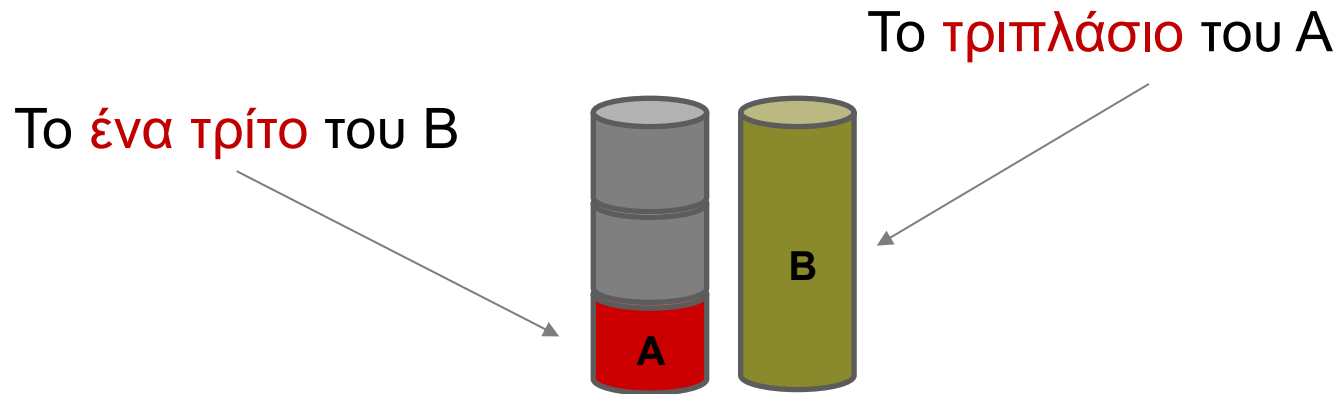
- Μετατοπίζουμε το ενδιαφέρον μας από τους αριθμούς και τις πράξεις στις σχέσεις
  - Πολλαπλασιαστικές σχέσεις, ειδικότερα
- Αξιοποιούμε το πλαίσιο της μέτρησης μήκους διαχρονικά (σε όλη την πρωτοβάθμια εκπαίδευση)
  - Κρίσιμη για την ανάπτυξη της έννοιας του αριθμού γενικά (και ιστορικά)
  - Μοντέλο για τη διαίρεση (μέτρησης) που μεταφέρεται από τους φυσικούς, στους ρητούς

Τι σημαίνει;

$$3 \times 1$$

- Τρεις φορές το 1, $1+1+1$
- Το τριπλάσιο του 1
- Έχει διαφορά; Έχει σημασία;

Τι σχέση έχουν;

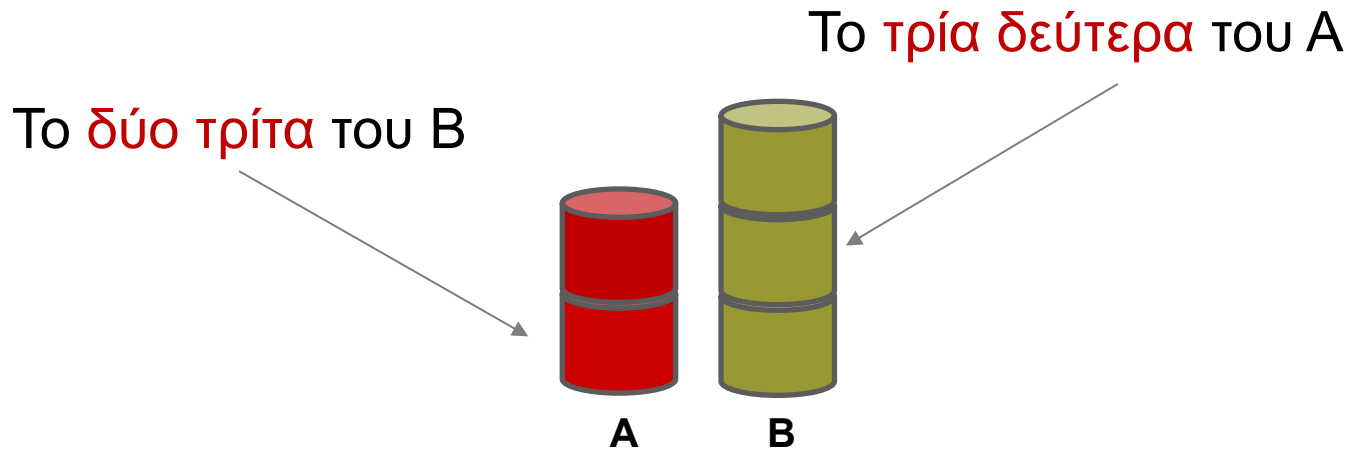

- Η **ίδια σχέση**, από δύο «οπτικές γωνίες»
  - Πολλαπλασιαστική σύγκριση μέσω **μέτρησης**

Έχει σημασία;

- Τι σημαίνει $0,1 \times 1$ ή $0,1 \times 1/3$, αν το 3×1
  - σημαίνει (μόνο) «3 φορές το 1»;
  - σημαίνει «το τριπλάσιο του 1»;
- Πώς θα πείσουμε τα παιδιά ότι η πράξη που κάνω για να βρω το « $1/3$ του 1» είναι ο **πολλαπλασιασμός**
  - αν το 3×1 σημαίνει (μόνο) « $1+1+1$ »;
  - Αν σημαίνει «το τριπλάσιο του 1»;

Τι σχέση έχουν;

- Η **ίδια σχέση**, από δύο «οπτικές γωνίες»
  - Καταχρηστικά κλάσματα, αντίστροφοι αριθμοί, ...

Αρχή της αντιστάθμισης στη μέτρηση

$M = A \cdot \mu$, για σταθερό M , μεταβαλλόμενο μ

- Όσο **μεγαλώνει** (αντ. μικραίνει) η μονάδα μέτρησης, τόσο μικραίνει (αντ. μεγαλώνει) το αριθμητικό αποτέλεσμα της μέτρησης.
- Όταν η μονάδα μέτρησης **πολλαπλασιάζεται με το $\alpha \neq 0$** , τότε το αριθμητικό αποτέλεσμα **διαιρείται με το α**
  - Πριν την εισαγωγή των αντίστροφων αριθμών, Γ' / Δ' Δημοτικού
- Όταν η μονάδα μέτρησης **πολλαπλασιάζεται με το $\alpha \neq 0$** , τότε το αριθμητικό αποτέλεσμα **πολλαπλασιάζεται με τον αντίστροφο του α**
  - Μετά την εισαγωγή των αντίστροφων αριθμών, E' Δημοτικού/ $\Sigma\tau'$ Δημοτικού
- Το γινόμενο του A με το μ παραμένει σταθερό
  - Ορισμός των «αντιστρόφως ανάλογων ποσών» στην $\Sigma\tau'$ Δημοτικού

Το «ανάλογον» του αλγορίθμου της διαίρεσης με κλασματικό διαιρέτη

- Όσο μεγαλώνει (αντ. μικραίνει) η μονάδα μέτρησης, τόσο μικραίνει (αντ. μεγαλώνει) το αριθμητικό αποτέλεσμα της μέτρησης.
- Όταν η μονάδα μέτρησης πολλαπλασιάζεται με το $\alpha \neq 0$, τότε το αριθμητικό αποτέλεσμα διαιρείται με το α
  - Πριν την εισαγωγή των αντίστροφων αριθμών, Γ' / Δ' Δημοτικού
- Όταν η μονάδα μέτρησης **πολλαπλασιάζεται με το $\alpha \neq 0$** , τότε το αριθμητικό αποτέλεσμα **πολλαπλασιάζεται με τον αντίστροφο του α**
  - Μετά την εισαγωγή των αντίστροφων αριθμών, Ε' Δημοτικού/ ΣΤ' Δημοτικού
- Το γινόμενο του Α με το μ παραμένει σταθερό
  - Ορισμός των «αντιστρόφως ανάλογων ποσών» στην ΣΤ' Δημοτικού

Σχεδιάσαμε διδακτινά πλαίσια ώστε:

- Παιδιά νηπιαγωγείου
  - Να κατασκευάζουν πολλαπλάσια και υποπολλαπλάσια συνεχών και διακριτών ποσοτήτων και να εκφράζουν συμμετρικά τις σχέσεις
- Παιδιά Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού
  - Να αποδίδουν νόημα στη διαίρεση κλασμάτων ως μέτρηση
  - Να αποδίδουν νόημα στον αλγόριθμό της με βάση την «αρχή της αντιστάθμισης»
- Μελλοντικοί εκπαιδευτικοί να κατανοήσουν σε μεγαλύτερο βάθος έννοιες, σχέσεις και διαδικασίες του πολλαπλασιαστικού πεδίου

Όταν ολοκληρώσουμε την τροχιά...

- ... θα πετύχουμε την άμβλυνση της «προκατάληψης του φυσικού αριθμού»;
- Θα το διερευνήσουμε
  - Αυτό που ξέρουμε προς το παρόν είναι ότι υπάρχουν πολλά ενδιάμεσα οφέλη για τα παιδιά

Επεισόδιο 1: Μετρώντας με σύνθετη μονάδα

Υπολογισμός του ενός δευτέρου του οκτώ

■ Άρια: Θα μοιράσω με τετράδες

- *Νοερά*

Κοίτα, είναι **μία, δύο τετράδες**

- *Βάζει τις ομάδες στα πιατάκια*

□ Καίτη: Δεν είναι τετράδες! Είναι δυάδες!

Να, είναι **ένα, δύο, τρία, τέσσερα ζευγάρια**

- *Χρησιμοποιεί το ίδιο ζευγάρι δαχτύλων για να δείξει την κάθε δυάδα*

□ Ερευνήτρια: Οπότε, τι έχω κορίτσια; Δύο τετράδες ή τέσσερις δυάδες;

□ Άγγελος: Το ίδιο είναι. Έχει τέσσερις σ' αυτό (το πιατάκι) και τέσσερις σ' αυτό. Η μια λέει «τετράδες», η άλλη «δυάδες». Όπως θέλουμε το λέμε.

Επεισόδιο 2: Λειτουργιώντας αρχές της διαίρεσης

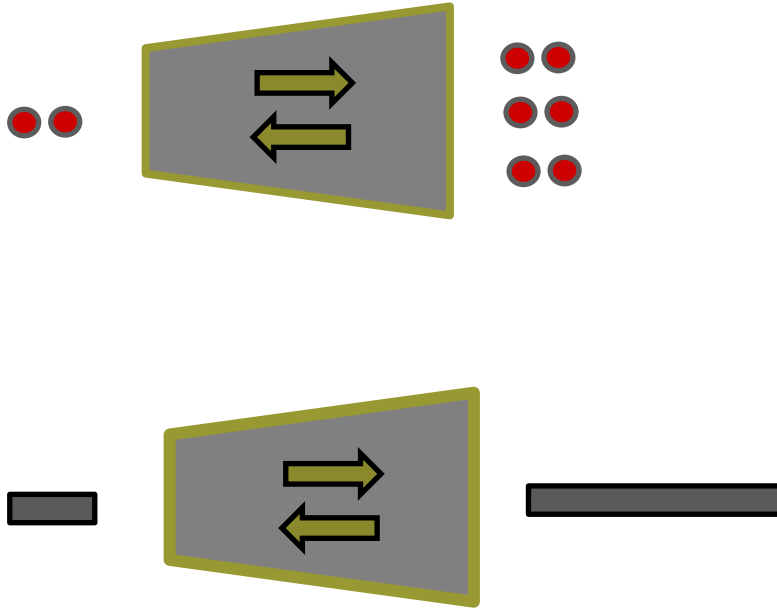
Υπολογισμός του $\frac{1}{3}$ της μπάρας

- **Γιάννα:** Να την κόψουμε σε τρία ίσα κομμάτια.

Ο Κώστας και η Λόρα διαλέγουν **τρία ίσα κομμάτια, πιο κοντά** από το κατάλληλο. Τα τοποθετούν πάνω στην αρχική μπάρα.

- **Ερευνήτρια:** Ωραία, βρήκατε τρία ίσα κομμάτια που χωράνε στη μεγάλη μπάρα. Μπορώ τώρα να δώσω αυτό το κομμάτι;
- **Νίκος:** Όχι, γιατί δεν έφαγαν όλη την μπάρα με τα κομμάτια
- **Ερευνήτρια:** Τι εννοείς;
- **Νίκος:** Όταν λέμε «μοιράζω», εννοούμε όλο. Να βρούμε άλλα κομμάτια.

Κλασματομηχανές

- Ένα έως τρία παραδείγματα
  - Μπορείς να μαντέψεις τι κάνει η μηχανή;
  - Τι σχέση έχει αυτό που έβαλα με αυτό που βγήκε;
- Βάλε ό,τι θέλεις, βρες τι θα βγει.
- Φτιάξε τη δική σου μηχανή, εξήγησε τι κάνει

Αναγνωρίζοντας καινούργιες αριθμητικές πράξεις

- **Άγγελος:** Κυρία, δεν μπορούμε να γράψουμε πάνω στις μηχανές τι κάνουν;
- **Ερευνήτρια:** Τι θα ήθελες να γράψεις πάνω στη μηχανή;
- **Άγγελος:** Να γράψουμε τους αριθμούς που φτιάχνει και να βάλουμε ένα σύμβολο.
- **Ερευνήτρια:** Τι σύμβολο θα έβαζες;
- **Άγγελος:** Να, η πρόσθεση έχει τον σταυρό, η αφαίρεση έχει την παύλα. Κι εδώ μπορούμε να βάλουμε κάτι που να δείχνει τι κάνει η μηχανή. Ότι βάζεις μέσα, από τη μια μερά στο κάνει τρεις φορές, κι από την άλλη το σπάει σε τρία κομμάτια.
- **Ερευνήτρια:** Οπότε; Τι να βάλουμε ανάμεσα στους αριθμούς; Να βάλω έναν σταυρό; Μια παύλα;
- **Άγγελος:** Αυτό δεν είναι πρόσθεση. Ούτε αφαίρεση.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας
